

O. Kakor na omenjene samoglasnike, tako si je olikal narod tudi nekatere posojene in ponarejene imena na *-u*, ktere sklanja raji (cf. Kopitar) s prirastkom *t*: Jehu-*ta*, Premru-*ta*, Vavru-*ta* itd. ne gledé na oblike, ktere imajo le-té v svojih lastnih jezikih.

D. Niti na to, da je ovo „ungenau, verdorben, haarsträubend, barbarisch“. — Narod ravná tako, ali kako čem ravnati jaz, in kaj misliš o tej blaženi pisavi Ostroverhar ti?

O. Iz tega, kar sva doslej govorila, je pač očitna moja misel. Narod je kovač in likar; tuje imena kuje in lika po svoje na svojem naklu, in vsak jezik ima kaj svojega. Da si ne grajam tega, da posnemamo v mnogih rečeh sorodne narode slovanske; vendar grajam to, da brez potrebe prevračajo nekteri slovensko že vterjeno pisavo in slepo posnemajo staro neslovensko, češ, da je sedanji slovenski jezik nezmožen in preubog, kar pa ni res. — Nikar se ne boj toraj tudi ti pisariti lastnih imen s končnikom samoglasnikom s prirastkom *t*, in sicer iz naslednjih razlogov: a) ker jih lika tako narod slovenski, b) ker so jih pisali in jih še pišejo mnogi prav dobri knjižniki, c) ker učijo tako tudi slovničarji, da imamo v slovenščini razun drugih podaljškov tudi prirastek *t* (vid. Janežič §. 68.), in d) ker je ravno ta-le množnik *t* graničar, kateri slednjemu kaže, kje da je granica med lastnim imenom in sklonilom ali katero koli obliko njegovo (cf. Fadata in Jansata, Zoretu in Staretu, Hitita in Lenasita, pri Jenkotu in Jesenkotu, s Pertutom, Možinatov in Svetinatov, Arcetov, Arkotov itd.) —

P a š n i k.

Govorjenje in spisovanje. Naloga malih šol je, da se v njih mladost podučuje svoj materni jezik prav in čisto govoriti, in to, kar prav govori, tudi zapisovati. Učitelj mora tedaj učence v tem neprestano vaditi. Nekteri učitelji mislijo, da so vaje v govorjenji čisto odveč, in da se s tem le čas trati. Ako se pogovarjamo z otroci, vidimo, koliko besedi jim še manjka, da bi mogli reči imenovati in o njih govoriti, in to kar povedó, je večidel napéno in nepopolno. Učitelj naj vadi učence reči

ogledovati, jih imenovati, od njih misliti in govoriti in zadajčé vse vaje spisovati. Takih vaj naj si učitelj nabira iz različnih pomočnih knjig, in naj jih po okolnostih svojih učencev tudi sam sestavlja in pripravlja za vsako podučevanje posebej. Učitelj pa mora sam besede in stavke čisto, razumljivo, brez pogréska in s pravim naglasom izgovarjati, in potem naj tudi tirja od učencev, da mu bodo vsaki zlog, besedo in celi stavek prav izgovarjali. Tako se otroci učé pravičnega maternege jezika brez truda in posebnih slovniških pravil. Večji učenci, ki so v prostem pisanji že nekoliko izurjeni, naj take pogovore in vaje spisujejo v spisovnike. V nedeljski šoli naj se ta nauk nadaljuje, in spisujejo naj se naj bolj navadna pisma v življenji.

L. Bošič.

Še nekaj o spisovanji. Večkrat smo se že pomenkovali o spisovanji, in še so, in še celó med učitelji so taki, ki mislijo, da malih učencev ni treba vaditi v spisovanji, da je to za otroke še pretežko, ker še ne morejo obširno misliti i. t. d. Verjamem, da je spisovanje otrokom težko, če učitelj pri tem nauku ne zna ali noče prav ravnati. Perve vaje v spisovanji morajo biti prav lahke in take, da otroke veselí spisovati. Vse pa, kar otroci spisujejo, naj popred z besedo obdelajo. Posebno je koristno, da se učenci vadijo pisma pisati. Vsakdo pride danes ali jutri v take okoliščine, da mu je treba pisati kako pismo. Mladenči, ki grejo k vojakom in so v daljnih krajih, radi večkrat pišejo domú, da povejo, kako se jim godí, ali da pomoči prosijo i. t. d. Kako žalostno pa je, ako vojak ne zna sam pisati, in mora drugega iskati, prositi in drago plačevati, da mu piše, pa mu pri vsem tem še ne zapiše tega, kar bi sam želel. To se vidi iz pisem, ki jih dobivamo od vojakov, ker vsa so pisana po enem kopitu. Velik napotek, da se učenci ne vadijo prav po domače spisovati, je pa v nekterih krajih tudi še nemščina. — Vprašal sem nekega dečka, ki je šel iz šole, kaj kej v šoli piše, in kaj mora domá pisati. Reče mi: „Gospod lerar so rekli, da moramo zece (Sätze) delati“. Ko dalje vprašam, kakšni so li ti zeci, mi pravi: „Mi moramo na diktandobuh pisati: „die Vater ist arbeiten, die Bam ist blüht“ itd., in to so zeci. — Verjel sem, da je res, kar domači časopisi terdijo, da je za kmečke otroke nepotrebno, če jih učitelj muči z nemščino. Vse drugače se pa odseda spisje v domačem jeziku.

J. N.